

ЧЕТИВО ЗА ОТМОРА

ЙОРДАН ВЕЛИКОВ

Йордан ВЕЛИКОВ е роден в с. Лозен, В. Търновско. Завършва ВИНС – гр. Варна.

Работил е 22 години във в. "Борба" – Велико Търново като журналист. Свои разкази публикува в сп. "Отечество", алманах "Простори" (Варна), "Хоризонт" (Ст. Загора), областни и окръжни вестници. Издал е книгите "Коне в градината" (разкази, изд. "Дивла", Велико Търново, 1992) и "Неудържимите" (повест, Издателски център – Велико Търново, 1993).

Разказът "Коне в градината" е преработено и допълнено издание към първата книга на автора.

КОНЕ В ГРАДИНАТА

разказ

Шумът идеше откъм старите постройки до гората толкова тих и призрачен, че на Градинаря му се стори невъзможно да се е събудил заради такава дреболия.

– Ей, има ли някой тук? – извика той за всеки случай.

В бараките нямаше никой. Бяха строени отдавна, още преди Градинаря и жена му да дойдат на градината, и повечето от дъските им загниваха. Тук-там в стените зееха дупки, през които лесно се провираше човек, и по-слабите от работничките го правеха винаги, когато бързаха да не изпуснат вечерния автобус.

Градинарят запали цигара и хвърли кибритената клечка надалече от паянтовите постройки. Още не беше всмукнал дълбоко дима, когато на две крачки от себе си видя дамска чантичка.

"Сигурно е на някоя от жените" – помисли отначало той. Наведе се да я прибере, ала пръстите му полепнаха по грапавата кожа и в лицето го лъхна тежък мирис на преварена сол. Влажните петна по чантата бяха капчици човешка кръв.

"Сега я втасахме!" – рече си той. Скри чантата в най-отдалечената барака, където рядко влизаше човек, и забърза нагоре към конете.

Много пъти Градинаря беше намирал тук смачкани женски блузи, сутиени, скъсани чорапогащници и разни други атрибути от дамски тоалет, но това не го учудваше вече. По пътя между бараките и гората минаваха моряците от поделението на бреговата охрана със своите неделни момичета, движеха се курортисти – млади мъже и жени, тръгнали да търсят отдых и приключения в сенчестите урви на Дженева. Те лудуваха отчаяно из храсталаците, търкаляха се където сварят и оставяха подире си какви ли не неща. Ала никога досега в гората или покрай нея Градинаря не беше намирал и следа от кръв.

Конете дремеха до оградата на Тевеу-то с наострени уши.

– Няма нищо – успокои ги Градинаря. – Само шумотевицата голяма.

Черният се беше отвързал. Човекът взе колчето и въжето и, както си беше с брадвичката в ръце, отиде да го забие някъде на по-хубаво място. Опитваше се да не мисли за чантата и окървавените следи, но утрото още беше далече, а от покрива на Тевеу-то пак се обади проклетата стара кукумявка.

Нямаше смисъл да ходи до къщата и да буди Камер. Не знаеше какво да му каже. Пък и каква полза... Нищо всъщност за казване нямаше.

– Ама че работа! – обърна се той към конете. – Хората вече подкараха третия си сън...

Най-после откъм пристанището изсвири корабна сирена. "Капитана тръгва" – мимоходом отбеляза Градинаря и се послуша за училищния звънец. Когато влезе в кухнята на Тевеу-то, готвачката – възрастна, ала зализана жена, едва не изгърва върху краката си тигана, в който щеше да пържи сутрешния си порцион.

– Бе, ти к'во се разхождаш като таласъм?! – зяпна тя. – Да не си трепал комари цяла нощ.

Познаваха се много добре. Жената се печеше на старата печка с твърдо гориво от десетина и повече години. Беше започнала като миячка на съдове в някогашната почивна станция на завода, но щом преустрои сградата за климатично трудово-възпитателно училище, тя пое кухнята и

"Сепаре" /суха угла/

Христо Цацинов

не преставаше да се оплаква и досега от негодите на занаята в тази овехтяла и напълно демодирана вече дупка. Градинаря изпи два чая и тръгна да посреща работничките, въпреки че те пристигаха едва след като корабът "Капитан Георги Георгиев" изчезнеше зад хоризонта. Нямаше намерение да споделя с готвачката каквото и да било. Една окървавена дамска чанта не беше повод за разговор с жена.

На футболното игрище зад кухнята учениците от Тевеу-то вече играеха гимнастика. Той спря да позяпа и запали цигара. Трябваша му пет-шест ученика за домати, още толкова за пипера, а директорът на училището щеше да разреши най-много на двама-трима ученика да отсъстват от часовете.

Докато умуваше как да се оправи с липсата на хора, Градинаря забеляза сред подскачащите момчета кварталния старшина. "Тоя съвсем ще обърка работата" – помисли си.

– Тебе търся – каза кварталният. – Гледам конете тука, пък да си тръгнал пеш нанякъде едва ли...

– Какво има? – запита Градинаря.

Старшината пое дъх и го подтикна да вървят към градината, по-надалече от зорко попиващите всяка тяхна дума ученици.

– Хайде да се поразтъпчем малко, хайде! – каза той.

Освен за част от района на пристанището отговаряше още и за трудово-възпитателното училище, и за квартала в подножието на големия хълм. Нямаше много работа, защото тук живееха предимно тихи, работливи хорица. Само училището отвреме-навреме му създаваше излишни ядове, но тази сутрин той отмина Тевеу-то както бърз влак отминава малките гарички по своя черен път.

"Чантата!" – изтръпна Градинаря. Беше се опитал с всички сили да забрави за нея. Почти

беше успял. В края на краищата дори не беше сигурен, че тъмните петна около бараките бяха капки човешка кръв.

– Дъщерята на Божидар изчезнала – каза старшината.

– Хубава работа! – шашна се Градинаря. – Само това липсваше.

– Миткала и насам, по вилите.

– Гледай ти! Нищо не съм забелязал.

Долу до бараките работничките, които беше спазарил, вече вдигаха връва. Бяха в зряла възраст, улегнали жени. Каквото имаха да губят, го бяха изгубили, без да разберат.

– Заведи ме на вилата му – окашля се кварталният. – Затуй съм дошъл.

Градинаря се съгласи с неохота. Нямаше как да не се съгласи.

– Жена ми също я няма – каза той, когато тръгнаха нагоре към лозята. – От три дни...

– Браво, бе! – закова на място старшината.

– Що не чака да станат три месеца, че тогава да ми кажеш!

– Ами тя замина на гости, при сина.

– Е, това е вече друга работа... Всеки заминава нанякъде, но не всеки изчезва току така.

– По-друго е – съгласи се Градинаря.

Вилата на Божидар се виждаше отдалече – декар и два-три ара двор, разграден откъм поделението на бреговата охрана, и къща на два етажа, каквато нямаше друга наоколо. Стопанинът се беше опитвал да разработи място, но усилията му бяха отишли на вятъра. Покрай масивната постройка още стояха разхвърлени и греди, и тухли, и цимент.

– Бие го парата тоя човек – каза без злоба старшината. – Някой ден сам ще се навре в ръцете ни.

Усещането, че напразно се разкарва дотук, лека-полека го озлобяваше. Знаеше, че никога не ще може да си построи вила като тази на Божидар, колкото и голяма заплата да получаваше. Не ги разбираше тия с многото пари, дето строяха вили като палати, а после удряха катинара и започваха да се оплакват в полицията от крадци. Шантави хора, фукари!

Градинаря прибра една мотика, захвърлена в бурените около къщата, и взе да лъска с брадвичката си ръждясалата стомана.

– Че аз да вървя – рече той. – Жените не могат се оправи сами.

– Спокойно бе, човек – каза старшината. – Да не мислиш, че и аз нямам друга работа?!

"Ами върши си я, щом имаш" – изруга наум Градинаря, но продължи да гледа с уважение към

кварталния старшина.

Беше идвал два-три пъти във вилата на Божидар; седял е на масата му, пили са вино и ракия, чукали са се с чашите, но то бяха насилени посещения – от хорски срам, та сега нищо не помнеше и не искаше да си спомня за тях. Не беше Божидар от неговата кръвна група. Не им се връзваха приказките ни насаме, ни пред хората. Едно "наздраве" ще рече, а излиза, че реч някаква държи; душата ти замръзва с такъв, сякаш си в хладилник...

Старшината провери катинарите по вратите, надникна през прозорците на приземния етаж и се зарови из високата суха трева, опасала като барикада задния двор на вилата.

"Ще взема да му кажа за дамската чанта – реши Градинаря. – Нека си има едно наум... Макар че къде е вилата на Божидар, къде са бараките?!"

Не успя обаче да направи и крачка по следите на кварталния. Дори не мръдна от мястото си, все още с брадвичката в ръце. В дълбокия път между лозята запуши мотоциклет, запраща по стръмното нагоре и само миг след това машината спря, прегряла и задимена, пред стълбището на масивната сграда.

– Да махнеш онези коне от градината! – скочи на земята Божидар. – Колко пъти да повтарям, че даже в райските селения не биха си позволили такъв разкош!

Кварталният се показа измежду тревата като лалугер. Не знаеше накъде да поеме.

– Как е, старши? – запита Божидар. – Огледа ли вече терена?

– Току-що пристигаме – излъга старшината.

Двамата влязоха в къщата, оставяйки отворена външната врата. Градинаря и този път не помръдна от мястото си. Все още се питаше дали да каже на кварталния за окървавената дамска чантичка или да остави това за друг път. Такива въпроси преди не бяха го измъчвали.

– Ще ѝ откъсна главата – проеча отвътре омекналият глас на Божидар. – Такова петно ми лепна, че нищо не може да ме спре.

Старшината излезе от къщата с недопита бутилка вермут в ръце. Държеше я внимателно и несигурно. Чувстваше се неудобно до едрото туловище на Божидар. Ако беше малко по-висок и наперен, направо щеше да го съжالياва.

– Момичетата не трябва да имат такива бащи – прошепна той на Градинаря, докато Божидар заключваше вратите на вилата. После се метна на задната седалка на мотоциклета с бутилката вермут за експертиза.

"Фобия" /суха игла/

Христо Цацинов

Бождар запали мотора.

– Пък ти да махнеш онези коне от градината – викна той през шумотевицата. – За последен път ти казвам...

"Няма да ги махна – въздъхна след тях Градинаря, – не мога... Никой не може да ги махне отгук."

По-късно директорът на Тевеу-то му даде шестима ученика и той тръгна с тях към бараките, но усещаше, че каквато и работа да свършат отгук нататък, денят вече нямаше да бъде от най-хубавите и приятните за него. Хората не работят само защото нещо трябва да се направи или за да убият времето.

Конете тръгнаха подире му. Черния пак се беше отвързал, а кобилата беше свикнала да се навира в ръцете му. Той ги отведе до резервоара, разпредели учениците на работа, пусна водата и отиде да нагледа доматиите край бараките.

Камер изскочи насреща му блед и неспокоен.
– Абе, такъв тип не бях виждал досега – каза

той.

– Какъв тип? Къде? – пребледня Градинаря.

– Човек, ама малко, малко по така – поде чалнатият.

– Как? Кажу де, кажи!

Нещастникът се запъна, почервеня от напрежение и думите съвсем изчезнаха от главата му.

– Абе, стои той; обикаля по пътя...

– Е, и какво?

– Ами стои.

– Значи стои.

– Стои.

Градинаря се озърна наоколо, праметна поглед от бараките край пътя чак до портала на поделението на бреговата охрана. Нищо. Тишина.

– Абе, стои, стои – тръгне! – продължи Камер.

– И после?

– Ами върви си... Стои, стои – тръгне. Върви.

– Разбира се, че ще върви, щом е човек! Да не искаш да хвърчи?!
 – Е, да, обаче...

– Какво "обаче"?!
 – Върви, върви – спре.

– Абе, ти будалкаш ли се с мене?! – кипна Градинаря. – Стои – върви, върви – стои... Ама ха!

– Много особен тип – кротко заключи чалнатият.

Следобяд учениците отидоха да пушат из храсталациите и не се върнаха повече в градината. Жените-работнички хукнаха да гонят вечерния автобус. Камер замина с тях. Можеше да се върне, а можеше и да преспи при роднините си в града, които на другия ден щяха да го набият и да го изпратят отново на градината за парче хляб.

Готвачката от Тевеу-то дойде по тъмно да си набере пресен зеленчук.

– Бе, дъщерята на Божидар едно време не яздеше ли Черния като сина ти?! – подметна тя. – Сякаш забравихме, че са деца...

– Изтикахме и този ден – въздъхна Градинаря. – Утре може да се случат по-хубави неща, по-малко грижи да има...

През нощта той сънува сина си върху чер кон. Не бяха се виждали отдавна и имаха да си казват хиляди неща, но конникът обикаляше около него без да спре. Все по-широки и по-далечни ставаха кръговете между тях, все потънка и слаба мержелееше там надеждата.

На друг кон, в друга орбита препускаше дъщерята на Божидар.

"Децата не са виновни, че имат родители, каквито понякога им се иска да нямат" – помисли в просъница Градинаря.

От въртенето насам-натам го заболя главата. Протегна ръце, за да спре болката, ала умората го надви и той, загледан мъчително и с обич в препускащите коне, спа непробудно до сутринта.

Събуди се от виковете и тупурдия в училището.

– Хайде, хайде; още са тук! – дереше гърло Божидар. – Вашето хулиганче здраво е завъртяло главата й.

Старшината и директорът на Тевеу-то обясняваха на десетина по-големи момчета как трябва да стане претърсването на гората. "Добре, че не са вдигнали и моряците от поделението на бреговата охрана – помисли Градинаря. – Щеше да заприлича на същинска война!"

Жена му дойде направо при бараките, мъкнейки с последни усилия тежката пътническа чанта.

– Що не се обадохте, че си идваш – каза той.

– Щях да те чакам на гарата.

– Какво става? – запита жена му.

– Нищо... Дъщерята на Божидар избягала от къщи.

– Боже, какъв срам! – каза жената на Градинаря.

Виковеите в гората стихнаха и след малко всички излязоха на пътя. В ръцете на старшината се поклащаше дамската чантичка, която дежурни ученици от Тевеу-то случайно бяха намерили по магистралата за града.

Божидар докара мотоциклета.

– Сядай, старши – каза той. – Ще ги намеря, ако ще да са отишли и на другия край на света!

Кварталният пусна чантата в коша на мотоциклета и изтри ръце в опакото на служебната си униформа.

– Имам още работа тук – каза той. – Ти върви, върви...

– Хубаво ги раздрусай! – изпъна се Божидар. – Само да разбере кой е помагал, че да видим ще помага ли друг път!

Подкара мотора надолу по инерция, но още на първия завой рязко удари спирачки и се обърна, стреснат и пребледнял, назад. Насреща му идеха конете.

Черния и кобилата клатеха уморено глави по нагорнището...

След като превързала кървящата рана на приятеля си от Тевеу-то, дъщерята на Божидар довела конете до бараките и успяла да го метне като чувал върху широкия гръб на кобилата. Момчето се съвзело и се изправило. Яздили цяла нощ – бавно и внимателно, по знайни и незнайни пътеки. На магистралата за града момчето изгубило новата си чантичка, но нямали време да спират и да я търсят в мрака, както я търсили в бараката, където я беше скрил Градинаря.

Конете сами се връщаха обратно по най-прекия път.

Градинаря искаше да пита жена си как живее синът им далече от тях, разбират ли се със снахата и внучките, ала усети върху себе си втренчения поглед на старшината и дъхът му секна.

– Не може да обвиниш конете – каза той. – Не може целия свят да ти е крив за нещо.

– Тези коне! – каза кварталният. – Конете, дете никой не дава пет пари за тях...

Жената на Градинаря нарами тежката пътническа чанта и я помъкна нагоре по стръмното.

В старите постройки до гората свирна нощният вятър – най-младият, най-свежият; годеникът на зората.